

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kaheksas koda)

10. november 2021 *

Riigiabi – Taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia, sealhulgas fotogalvaanilise energia turg – Prantsuse seadusega kehtestatud kohustus osta elektrienergiat turuhinnast kõrgema hinnaga – Kaebuse tagasilükkamine – Määruse (EL) 2015/1589 artikli 12 lõige 1 ja artikli 24 lõige 2 – Kohaldamisala

Kohtuasjas T-678/20,

Solar Electric Holding, asukoht Lamentin (Prantsusmaa),

Solar Electric Guyane, asukoht Lamentin,

Solar Electric Martinique, asukoht Lamentin,

Société de production d'énergies renouvelables, asukoht Lamentin,

esindaja: advokaat S. Manna,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: B. Stromsky ja A. Bouchagiar,

kostja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue tühistada komisjoni 3. septembri 2020. aasta otsus, millega jäeti rahuldamata hagejate 20. juuni 2020. aasta kaebus hagejate fotogalvaaniliste seadmete jaoks ebaseadusliku riigiabi andmise kohta,

ÜLDKOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president J. Svenningsen, kohtunikud R. Barents ja J. Laitenberger (ettekandja),

kohtusekretär: E. Coulon,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

Vaidluse taust

10. veebruari 2000. aasta seaduse nr 2000-108 avaliku elektriteenuse moderniseerimise ja arendamise kohta (loi n° 2000-108 relative à la modernisation et au développement du service public de l'électricité; *JORF*, 11.2.2000, lk 2143) eesmärk on soodustada taastuvate energiaallikate arendamist Prantsusmaa territooriumil. Selleks kehtestati nimetatud seadusega ostukohustus, mis võeti üle energiaseadustiku (code de l'énergie) artiklisse L.314-1 ja sellele järgnevasse artiklitesse ning mille kohaselt Électricité de France'il (EDF) ja 8. aprilli 1946. aasta seaduse nr 46-628 elektri ja gaasi riigistamise kohta (loi n° 46-628 sur la nationalisation de l'électricité et du gaz) artiklis 23 nimetatud riigistamata jaotusettevõtjatel on kohustus sõlmida taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia, sealhulgas fotogalvaanilise elektrienergia ostuleping 20 aastaks ministri määrusega kehtestatud tariifide alusel niipea, kui huvitatud tootjad on esitanud vastava taotluse. Kuni 31. detsembrini 2015 kehtis EDFi ja seaduse nr 46-628 artiklis 23 nimetatud riigistamata jaotusettevõtjate ostukohustusega seotud kulude täieliku hüvitamise mehhanism vastavalt 28. jaanuari 2004. aasta dekreedile nr 2004-90, mis käsitleb avaliku elektriteenuse osutamise kulude hüvitamist (décret n° 2004-90 relatif à la compensation de charges de service public d'électricité), ja seda rahastati elektritarbijatelt võetava avaliku elektriteenuse tasu arvelt. Alates 1. jaanuarist 2016 hüvitatakse need kulud energiasüsteemi ümberkujundamise sihtotstarbelise konto kaudu, mida rahastatakse energiatoodete tarbimismaksudest.
- Eespool punktis 1 nimetatud tariifimäärused võeti vastu 10. juulil 2006 (edaspidi „2006. aasta tariifimäärus“), 12. jaanuaril 2010 (edaspidi „tariifimäärus 1/2010“), 31. augustil 2010 (edaspidi „tariifimäärus 8/2010“), 4. märtsil 2011 ja 9. mail 2017. Kuigi ainult viimati nimetatud määrus on endiselt jõus, kohaldatakse jätkuvalt muid tariifimäärusi, mis on vahepeal kehtetuks tunnistatud, kuna kogu ostulepingu kehtivuse ajal ehk 20 aasta jooksul tasutud elektrienergia ostuhind on kindlaks määratud tariifimäärusega, mis kehtis päeval, mil tootja esitas täieliku taotluse üldkasutatava võrguga liitumiseks.
- Valdusühing Solar Electric Holding, kellele kuulub 100% osalus tütarettevõtjates Solar Electric Guyane ja Solar Electric Martinique, kes tegelevad fotogalvaanilistest energiaallikatest elektrienergia tootmise projektide väljatöötamise ja ehitamisega vastavalt Guajaanas ja Martinique'il, ning äriühingus Société de production d'énergies renouvelables (Soproder), kes tegeleb mitmesuguste fotogalvaaniliste seadmete käitamisega, sõlmis EDFiga elektrienergia ostulepingud eespool punktis 1 nimetatud tariifimääruste alusel. Seega kohaldati nendest eri äriühingutest koosnevasse kontserni kuuluva Soproderi suhtes nimetatud määrustes sätestatud soodustariife vahetult ja kohe.
- Cour de cassation (Prantsusmaa kassatsioonikohus), kellele esitati kahju hüvitamise nõuded, leidis 18. septembri 2019. aasta kohtuotsuses, et meetmed, mis põhinevad 2006. aasta tariifimäärusel ja tariifimäärusel 1/2010, millega rakendatakse turuhindadest kõrgema hinnaga ostukohustuse mehhanismi, kujutavad endast ebaseaduslikku riigiabi, kuna nendest ei olnud Euroopa Komisjonile ELTL artikli 108 lõike 3 kohaselt teatatud.
- Lisaks kinnitas komisjon 26. märtsi 2020. aasta kirjas, mis oli saadetud hagejatele Solar Electric Holding, Solar Electric Guyane, Solar Electric Martinique ja Soproder, et 2006. aasta tariifimäärusel ning tariifimäärustel 1/2010 ja 8/2010 põhinevatest meetmetest ei olnud talle teatatud.

- 6 Hagejad esitasid 20. juunil 2020 komisjonile ebaseadusliku riigiabi kohta kaebuse vastavalt vormile, millele on viidatud nõukogu 13. juuli 2015. aasta määruse (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL] artikli 108 kohaldamiseks (ELT 2015, L 248, lk 9), artikli 24 lõikes 2. Sellel vormil märkisid hagejad, et 2006. aasta tariifimäärusest ning tariifimäärustest 1/2010 ja 8/2010 tulenevaid abikavasid rakendati ajal, mil komisjon ei olnud veel võtnud seisukohta nende kokkusobivuse kohta siseturuga, ning et komisjoni otsuse puudumine tekitas nende sõnul õigusliku lünga, mis kahjustas kõiki Prantsuse fotogalvaanilistest energiaallikatest elektrienergia tootjaid, kuna nendes määrustes ette nähtud tariifiga sõlmitud lepingutest saadud tulu võidi kahtluse alla seada ja tagasi nõuda. Ent sellel vormil hagejate esitatud teabe kohaselt on fotogalvaanilistest energiaallikatest elektrienergia tootmise toetusmehhanismid, mis tulenevad 2006. aasta tariifimäärusest ning tariifimäärustest 1/2010 ja 8/2010, siseturuga kokkusobivad. Tuginedes küll ELTL artikli 108 lõikele 1 ja määruse 2015/1589 artikli 12 lõikele 1, palusid hagejad sellel vormil, täpsemalt punktides 3.4, 8 ja 9.3, „et komisjon võtaks sõnaselgelt seisukoha [nimetatud] määrustest tulenevate abikavade kokkusobivuse kohta“.
- 7 Komisjoni talitused esitasid 1. juuli 2020. aasta kirjas mitu küsimust ja täiendava teabe taotlust, millele hagejad vastasid 31. augusti 2020. aasta e-kirjaga.
- 8 Komisjon jättis 3. septembri 2020. aasta kirjaga rahuldamata hagejate 20. juuni 2020. aasta kaebuse hagejate fotogalvaaniliste seadmete jaoks ebaseadusliku riigiabi andmise kohta (edaspidi „vaidlustatud otsus“), märkides eelkõige järgmist:

„[Konkurentsi peadirektoraat] leiab, et teie kaebus tuleb jätta rahuldamata, kuna see ei kuulu [määruse 2015/1589] artikli 12 lõike 1 ja artikli 24 lõike 2 kohaldamisalasse [...].

[K]aebuse esitajad paluvad komisjonil võtta seisukoht abikavade kokkusobivuse kohta, nagu nad esindaksid Prantsusmaad teatamise korrale sarnanevas menetluses. Nii ei kuulu teie kaebus [määruse 2015/1589] artikli 12 lõike 1 ja artikli 24 lõike 2 kohaldamisalasse ning tuleb seetõttu tagasi lükata [...].

Täname teid teabe eest, mille te meile edastasite. Komisjon registreerib selle turgu puudutava üldise teabena.“

Menetlus ja poolte nõuded

- 9 Hageja esitas käesolevas asjas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 12. novembril 2020.
- 10 Kostja vastus saabus Üldkohtu kantseleisse 27. jaanuaril 2021.
- 11 Üldkohus otsustas 2. veebruari 2021. aasta otsusega kodukorra artikli 83 lõike 1 alusel, et menetlusdokumentide teistkordne vahetamine ei ole vajalik.
- 12 Hagejad taotlesid 15. aprilli 2021. aasta kirjaga kodukorra artikli 106 lõike 1 alusel kohtuistungi korraldamist suuliste seisukohtade ärakuulamiseks.
- 13 Üldkohus esitas 4. juunil 2021 menetlust korraldava meetmena pooltele kirjalikult vastamiseks küsimuse, millele pooled vastasid 21. juunil 2021.

- 14 Hagejad teatasid 9. juuli 2021. aasta kirjaga Üldkohtule, et nad loobuvad taotlusest korraldada kohtuistung suuliste seisukohtade ärakuulamiseks.
- 15 Hagejad paluvad Üldkohtul vaidlustatud otsus tühistada.
- 16 Komisjon palub Üldkohtul:
 - jätta hagi rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Õiguslik käsitlus

- 17 Hagejad põhjendavad oma hagi kolme väitega, millest esimese kohaselt on rikutud määruse 2015/1589 artikli 24 lõiget 2, teise kohaselt sama määruse artikli 12 lõiget 1 ja kolmanda kohaselt komisjoni kohustust tagada EL toimimise lepingu kohaldamine.

Esimene väide, et on rikutud määruse 2015/1589 artikli 24 lõiget 2

- 18 Esimeses väites, mis tugineb määruse 2015/1589 artikli 24 lõike 2 sõnastusele, kinnitavad hagejad, et selleks, et viidatud artikli alusel esitatav kaebus oleks vastuvõetav, piisab sellest, kui abi on ebaseaduslik. Nimetatud määruse artikli 24 lõikes 2 ei ole kehtestatud ühtegi täiendavat tingimust seoses asjaoluga, et kaebuse eesmärk peaks olema abi kokkusobimatuks tunnistamine. Kuigi hagejate sõnul on praktikas haruldane või isegi enneolematu, et huvitatud isik esitab kaebuse ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobiva abi peale, ei saa see erandlikkus viia kaebust välja määruse 2015/1589 artikli 24 lõike 2 kohaldamisalast, välja arvatud juhul, kui lisatakse vastuvõetavuse tingimus, mida ei ole ette nähtud EL toimimise lepingus või selles määruses.
- 19 Lisaks tugines komisjon vaidlustatud otsuses ekslikult tingimustele, mis puudutavad ametliku uurimismenetluse algatamist, mida tuleks teha, kui esialgse uurimise tulemusel jäävad püsima kahtlused, kas abi on siseturuga kokkusobiv. Hagejad on seisukohal, et kuigi praktikas on enamiku ebaseadusliku abi peale esitatud kaebuste lõppeesmärk ametliku uurimismenetluse algatamine, ei tohi võimalust esitada ebaseadusliku abi vaidlustamiseks kaebus, mis peab lõpptulemusena viima kõigepealt esialgse uurimiseni, segi ajada ametliku menetluse algatamise juhtumiga.
- 20 Neil asjaoludel ei jäta kaebust määruse 2015/1589 artikli 24 lõike 2 kohaldamisalast välja asjaolu, et hagejad leiavad, et nende kaebuse esemeks olev ebaseaduslik abi on siseturuga kokkusobiv, ja et nende eesmärk on saada selle kaebuse põhjal komisjoni otsus mitte esitada abi kohta vastuväiteid.
- 21 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu.
- 22 Kõigepealt tuleb märkida, et hagejate esitatud kaebuse eesmärk oli saada komisjonilt otsus mitte esitada vastuväiteid nende meetmete kokkusobivusele, mida Prantsuse ametiasutused rakendasid 2006. aasta tariifimääruse ning tariifimääruste 1/2010 ja 8/2010 alusel. Selles kontekstis on esimese väitega esitatud küsimus, kas määruse 2015/1589 artikli 24 lõige 2 annab ebaseaduslikult antud uue abi saajale ja – nagu käesolevas asjas – äriühingutele, millel on samasse kontserni

kuulumise tõttu majanduslik huvi abi saanud äriühingu vastu, subjektiivse õiguse esitada komisjonile kaebus, mille eesmärk on saada komisjonilt otsus, millega tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks abi, millest liikmesriik ei ole teatanud.

- 23 Määruse 2015/1589 artikli 24 „Huvitatud poolte õigused“ lõikes 2 on sätestatud, et „[i]ga huvitatud pool võib komisjonile esitada kaebuse väidetava ebaseadusliku abi ja abi väidetava kuritarvitamise kohta“. Samal ajal on „huvitatud pool“ määruse 2015/1589 artikli 1 punktis h määratletud kui „mis tahes liikmesriik, isik, ettevõtja või ettevõtjate ühendus, kelle huve võib abi andmine mõjutada, eriti abi saaja, konkureerivad ettevõtjad ja ametiliidud“.
- 24 Kuigi eespool osundatud sätete sõnastusega soovitakse seega tõendada, et ebaseaduslikult väljamakstud abi saajad võivad esitada komisjonile kaebuse, tuleb selline järeldus siiski tagasi lükata põhjustel, mis tulenevad riigiabi järelevalve ja kaebuste lahendamise mehhanismi ülesehitusest.
- 25 Kõigepealt tuleb seoses riigiabi üle tehtava järelevalve ülesehitusega märkida, et teatamiskohustus kujutab endast riigiabi valdkonnas EL toimimise lepinguga kehtestatud kontrollisüsteemi ühte põhielementi, mis näeb ette ELTL artikli 108 lõikega 3 kehtestatud uute abikavade ennetava kontrolli, mille eesmärk on, et rakendataks üksnes siseturuga kokkusobivat abi, ja seda alles pärast seda, kui kokkusobivuse suhtes tekkinud kahtlused on komisjoni lõpliku otsusega kõrvaldatud (24. novembri 2020. aasta kohtuotsus Viasat Broadcasting UK, C-445/19, EU:C:2020:952, punktid 18 ja 19). Ennetava kontrolli süsteemiga on vastuolus see, kui liikmesriikidele, kes annavad abi ELTL artikli 108 lõiget 3 rikkudes, antakse eelis nende liikmesriikide ees, kes selle sätte kohaselt teatavad kavandatavast abist ja hoiduvad seda rakendamast komisjoni lõpliku otsuse tegemiseni (4. märtsi 2021. aasta kohtuotsus komisjon vs. Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, punkt 92). Samuti tuleb silmas pidada, et abimeetmete siseturuga kokkusobivuse hindamine vastavalt ELTL artikli 107 lõikele 3 kuulub komisjoni – kelle tegevus allub Euroopa Liidu kohtute kontrollile – ainupädevusse (vt 19. juuli 2016. aasta kohtuotsus Kotnik jt, C-526/14, EU:C:2016:570, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Juba ELTL artikli 108 lõike 3 – milles on loodud kahepoolne suhe komisjoni ja liikmesriikide vahel – ülesehitusest endast tuleneb, et liikmesriikidel lasub teatamiskohustus. Järelikult ei saa seda kohustust lugeda täidetuks juhul, kui abist teatab abi saanud ettevõtja. Nagu Euroopa Kohus on juba selgitanud, ei pane riigiabi järelevalve- ja uurimissüsteem, mis on sätestatud ELTL artikli 108 lõikes 3, konkreetset kohustust abi saajale. Ühelt poolt on teatamiskohustus ja abikavade eelneva rakendamise keeld suunatud ainult asjaomasele liikmesriigile, nagu nähtub ka määruse 2015/1589 artiklist 10, mis näeb ette, et kõnealune liikmesriik võib oma teatise tagasi võtta enne, kui komisjon on teinud otsuse abi kokkusobivuse kohta siseturuga. Teiselt poolt on ta ka selle otsuse ainus adressaat, millega komisjon tuvastab abi kokkusobimatuse ja palub see komisjoni määratud tähtaja jooksul tühistada (11. juuli 1996. aasta kohtuotsus SFEI jt, C-39/94, EU:C:1996:285, punkt 73, ning 1. juuni 2006. aasta kohtuotsus P & O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya vs. komisjon, C-442/03 P ja C-471/03 P, EU:C:2006:356, punkt 103).
- 27 Kui aga mõnda, et ebaseaduslikult makstud abi saaja võib esitada komisjonile kaebuse, et see tunnistaks abi siseturuga kokkusobivaks, oleks selle ainus tagajärg see, et abisaajal võimaldatakse asuda asjaomase liikmesriigi asemele, kes on ainsana pädev teatama abimeetmetest komisjonile.

- 28 Veel enam, kui tunnustada ebaseaduslikult makstud abi saaja võimalust pöörduda komisjoni poole, et lasta abi siseturuga kokkusobivaks tunnistada, seaks see kahtluse alla, et ELTL artikli 108 lõikes 3 sätestatud abimeetmetest teatamise kohustus ja meetme rakendamise keeld, nagu on selgitatud kohtupraktikas (vt selle kohta 17. septembri 2019. aasta kohtuotsus Itaalia ja Eurallumina *vs.* komisjon, T-119/07 ja T-207/07, ei avaldata, EU:T:2019:613, punkt 113), ning põhimõtteline sanktsioon, st abi tagasimaksmine, kui liikmesriik jätab oma kohustused täitmata, rikkudes eelneva teatamise kohustust, on põhjapanevad ja imperatiivsed (vt selle kohta 11. juuli 1996. aasta kohtuotsus SFEI jt, C-39/94, EU:C:1996:285, punkt 70).
- 29 Nimelt annaks see ebaseaduslikult makstud abi saajale võimaluse leevendada liikmesriigi kohustuste rikkumist enda kasuks, kutsudes esile komisjoni otsuse, mis võimaldab tal seejärel tugineda 12. veebruari 2008. aasta kohtuotsuse CELF ja ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79) punktile 55, mille kohaselt ei pea liikmesriigi kohus tegema korraldust ELTL artikli 108 lõike 3 viimase lause vastaselt rakendatud abi tagasinõudmiseks, kui komisjon on teinud lõpliku otsuse, millega see abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks, kusjuures hagejad on ise tunnistanud, et nad püüavad seda saavutada.
- 30 Lisaks tuleb riigiabi järelevalvesüsteemi ülesehituse seisukohast samuti meelde tuletada, et liikmesriikide kohtud peavad tagama õigussubjektidele, et kooskõlas riigisisese õigusega tehakse ELTL artikli 108 lõikest 3 tulenevate kohustuste eiramisest kõik järeldused nii seoses abimeetmete rakendamise toimingute kehtivusega kui ka seda sätet rikkudes antud rahalise toetuse tagasinõudmisega või võimalike esialgse õiguskaitse abinõudega (21. novembri 1991. aasta kohtuotsus Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, C-354/90, EU:C:1991:440, punkt 12). Seda eesmärki silmas pidades võivad liikmesriikide kohtud menetleda kohtuasju, milles neil tuleb tõlgendada ja kohaldada ELTL artikli 107 lõikes 1 sätestatud abi mõistet, et muu hulgas kindlaks teha, kas ELTL artikli 108 lõikes 3 sätestatud eelkontrolli menetlust oleks riikliku meetme puhul pidanud kohaldama või mitte. Kui liikmesriigi kohus jõuab järeldusele, et asjaomasest meetmest oleks tegelikult pidanud komisjoni varem teavitama, peab ta selle meetme tunnistama ebaseaduslikuks (19. märtsi 2015. aasta kohtuotsus OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, punkt 37).
- 31 Siit tuleneb, et ebaseadusliku abi saajad võivad pöörduda oma liikmesriigi kohtute poole, et abi andvale liikmesriigile, kes sõnaselgelt või vaikimisi keeldub täitmast oma teatamiskohustust, määrataks sanktsioon. Seega ei ole vaja tunnustada nende õigust pöörduda komisjoni poole määruse 2015/1589 artikli 24 lõike 2 alusel esitatud kaebusega, et algatada abi kokkusobivuse hindamine, et see heaks kiidetaks, ja seda olukorrast olenevalt vastu asjaomase liikmesriigi tahet, millest annab tunnistust asjaolu, et liikmesriik ei ole abist teatanud.
- 32 Nagu komisjon õigesti märgib, ei ole liidu õiguses subjektiivset õigust saada riigiabi. Seega ei saa abisaaja asendada liikmesriigi pädevust ja omal algatusel liikmesriigi nimel teatada, et ta saaks otsuse, millega kiidetakse heaks teatamata abi rakendamine (vt selle kohta 1. juuni 2006. aasta kohtuotsus P & O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya *vs.* komisjon, C-442/03 P ja C-471/03 P, EU:C:2006:356, punkt 103).
- 33 Mis puudutab kaebuste lahendamise mehhanismi ülesehitust ja õigust esitada kaebus komisjonile, siis tuleb esile tuua, et määruse 2015/1589 artikli 24 lõike 2 esimese lause kohaselt on selle määruse eesmärk teavitada komisjoni igasugusest väidetavalt ebaseaduslikust abist, mille tulemusena vastavalt sama määruse artikli 15 lõike 1 esimesele lausele algab ELTL artikli 108

lõike 3 kohane esialgse uurimise staadium, mille põhjal tuleb komisjonil teha otsus vastavalt määruse 2015/1589 artikli 4 lõikele 2, 3 või 4 (5. mai 2021. aasta kohtuotsus ITD ja Danske Fragtmænd vs. komisjon, T-561/18, edasi kaevatud, EU:T:2021:240, punkt 47).

- 34 Lisaks on määruse 2015/1589 artikli 12 lõike 1 teises lõigus sätestatud, et komisjon „tagab, et asjaomasele liikmesriigile teatatakse täielikult ja korrapäraselt [kõigi kaebuste] läbivaatamisel tehtud edusammud ja selle tulemused“. See säte, mille eesmärk on kaitsta asjaomase liikmesriigi kaitseõigusi, tähendab seda, et kaebuse alusel tehtav otsus ja kaebeõigus on talle eeldatavalt ebasoodne ja seega võidakse tuvastada kaebuse esemeks oleva abi kokkusobimatus.
- 35 Kaebuse esitamise mehhanismi käsitust, mille kohaselt selle eesmärk on tuvastada siseturuga kokkusobimatu abi, kinnitab ka määruse 2015/1589 artikli 24 lõikes 2 osutatud kaebuse vormi punkt 8; see vorm on lisatud komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrusele (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL artikli 108] kohaldamiseks (ELT 2004, L 140, lk 1; ELT eriväljaanne 08/04, lk 3) (muudetud redaktsioonis), ja selles on nõutud, et kaebaja „[põhjendaks], miks ei sobi väidetav riigiabi [tema] arvates kokku siseturuga“.
- 36 Lisaks nähtub sama vormi punktist 3, et abisaajad ei kuulu isikute hulka, kellel on õigus esitada kaebus. Ka abisaaja või abisaajate konkurentide mainimine ning samas punktis toodud küsimus, mille eesmärk on selgitada, kuidas ja mil määral mõjutab väidetav riigiabi kaebaja konkurentsiseisundit, tõendavad, et kaebuse mehhanismi eesmärk on kaitsta eelkõige nende isikute õigusi, kelle huve võib kahjustada abi andmine teatud abisaajatele. Seda kinnitab ka vormi punkt 7, mis nõuab, et kaebaja selgitaks, miks annab väidetav riigiabi tema arvates selle saaja(te)le majandusliku eelise.
- 37 Seega, kuigi abisaajaid käsitatakse määruse 2015/1589 artikli 1 punktis h „huvitatud pooltena“, on kaebuse esitamise mehhanismi ülesehitusega vastuolus see, kui seda kasutavad pooled, kes nagu kaebuse esemeks oleva abi saajad on huvitatud, et komisjon tuvastaks abi siseturuga kokkusobivuse.
- 38 Siit tuleneb, et määruse 2015/1589 artikli 24 lõike 2 kohaldamisala piirdub kaebustega, mille eesmärk on esitada kaebus ebaseadusliku abi peale, mida kaebajad peavad siseturuga kokkusobimatuks. Seevastu ei hõlma selle määruse artikli 24 lõike 2 kohaldamisala kaebusi, millega kaebajad väidavad, et abi on siseturuga kokkusobiv ja seetõttu peaks komisjon selle heaks kiitma. Järelikult ei saa ebaseadusliku abi saajad ja äriühingud, kellel on selle abisaaja suhtes majanduslik huvi majandusüksuse tõttu, mille nad koos temaga moodustavad põhjusel, et emattevõtja omab kaebajate osa- või aktsiakapitalis 100% osalust, määruse 2015/1589 artikli 24 lõike 2 esimesele lausele tuginedes esitada neile otseselt või kaudselt antud ebaseadusliku abi kohta kaebust, mille eesmärk on, et komisjon teeks otsuse, millega see abi tunnistatakse kokkusobivaks.
- 39 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et hagejate 20. juunil 2020 esitatud kaebus ei kuulu määruse 2015/1589 artikli 24 lõike 2 kohaldamisalasse.
- 40 Eeltoodust tuleneb, et komisjon ei rikkunud õigusnormi, kui ta leidis, et hagejate esitatud kaebus ei kuulu määruse 2015/1589 artikli 24 lõike 2 kohaldamisalasse. Seega tuleb esimene väide põhjendamatuses tõttu tagasi lükata.

Teine väide, et on rikutud määruse 2015/1589 artikli 12 lõiget 1

- 41 Teises väites leiavad hagejad, et komisjon on rikkunud õigusnormi, kuna ta rikkus oma kohustust alustada esialgset uurimist. See kohustus tekkis määruse 2015/1589 artikli 12 lõike 1 alusel. Nimelt esitasid hagejad nende sõnul kaebuse vastavalt selle määruse artikli 24 lõikele 2.
- 42 Komisjon leiab, et teine väide ei ole esimesest väitest sõltumatu ja et selle lahendus sõltub seega täielikult esimesest tühistamisväitest, mille kohaselt on rikutud määruse 2015/1589 artikli 24 lõiget 2. Komisjon lükkab selle aga tagasi põhjendamatus tõttu, võttes arvesse määruse artikli 12 sätteid. Järelikult tuleb ka teine tühistamisväide tagasi lükata.
- 43 Vastuseks sellele väitele tuleb esile tuua, et määruse 2015/1589 artikli 12 lõike 1 teise lõigu kohaselt kontrollib komisjon kõiki kaebusi, mis „huvitatud pooled on [selle määruse] artikli 24 lõike 2 kohaselt esitanud“. Niisiis on komisjon kohustatud hoolikalt ja erapooletult läbi vaatama talle esitatud kaebused, kui neis on osutatud ELTL artikli 107 lõike 1 rikkumisele ning on üheselt mõistetavalt ja üksikasjalikult ära näidatud rikkumise sisuks olevad meetmed (vt selle kohta 15. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Naviera Armas vs. komisjon, T-108/16, EU:T:2018:145, punkt 102). Kuna aga kaebuses, mille hagejad esitasid 20. juunil 2020, ei olnud osutatud ELTL artikli 107 lõike 1 rikkumisele, siis ei kuulunud see nimetatud määruse artikli 24 lõike 2 kohaldamisalasse ja seega ei olnud komisjonil kohustust alustada esialgset uurimist vastavalt selle määruse artikli 12 lõikele 1.
- 44 Neil asjaoludel tuleb teine väide põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

Kolmas väide, et komisjonil on kohustus tagada EL toimimise lepingu kohaldamine

- 45 Kolmandas väites osutavad hagejad, et komisjon on rikkunud ELTL artiklitest 107, 108 ja 109 ning määrusest 2015/1589 tulenevaid kohustusi.
- 46 Kuigi komisjoni teavitati 2006. aasta tariifimäärusest ning tariifimäärustest 1/2010 ja 8/2010 tulenevatest abikavadest ning nendest teatamata jätmisest, jäi ta passiivseks, mistõttu EL toimimise lepingu sätted minetasid oma toime. Kuna komisjon jättis lahendamata kaebuse abi peale, mille ebaseaduslikkust ta tunnistas, olemata siiski enne kontrollinud, ega abi ei ole siseturuga kokkusobimatu, siis jättis ta täitmata liidu õiguse tagaja rolli ja rikkus oma kohustust tagada õigussubjektidele õiguskindlus. Kuna komisjonil on ainupädevus analüüsida abi kokkusobivust, oleks ta pidanud kontrollima, ega ebaseaduslik abi, mille olemasolust hagejad olid talle teatanud, ei ole kokkusobimatu. Pealegi on hagejad esitanud tõendid, nimelt Commission de régulation de l'énergie (energiasektorit reguleeriv komisjon, Prantsusmaa) arvamuse, mis seadis kahtluse alla abi kokkusobivuse siseturuga.
- 47 Neil asjaoludel võrdub see, et komisjon ei võtnud seisukohta vaidlusaluse abi kokkusobivuse küsimuses, hagejate arvates kaebeõigusest ilmajätmisega, sest selle puudumine tekitab õigusliku lünga, mida ELTL artiklitega 107–109 ning määrusega 2015/1589 soovitakse vältida.
- 48 Komisjon vaidleb esitatud argumentidele vastu.

- 49 Vastuseks kolmandale väitele tuleb kõigepealt sarnaselt hagejatega märkida, et komisjonil on ainupädevus hinnata abimeetmete kokkusobivust siseturuga (vt 19. juuli 2016. aasta kohtuotsus *Kotnik jt, C-526/14, EU:C:2016:570*, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika). Siiski ei pane liidu õigus komisjonile absoluutset kohustust hinnata sellise abi kokkusobivust, millest ei ole teatatud, niipea kui komisjoni on sellest teavitatud.
- 50 Nimelt näeb määrus 2015/1589 ette vaid kaks juhtumit, mil komisjon on tõepoolest kohustatud kontrollima abimeetme kokkusobivust siseturuga. Ühelt poolt on selline kohustus olemas siis, kui abi andjast liikmesriik on sellest teatanud. Nii on selle määruse artikli 4 lõike 1 esimeses lauses sätestatud, et „[k]omisjon vaatab teatise läbi niipea, kui on selle kätte saanud“. Teiselt poolt on komisjonil nimetatud määruse artikli 12 lõike 1 teise lõigu alusel kontrollikohustus, mis hõlmab „kaebusi, mis huvitatud pooled on [sama määruse] artikli 24 lõike 2 kohaselt esitanud“.
- 51 Käesoleval juhul on aga selge, et Prantsuse Vabariik ei olnud komisjonile teatanud abist, mis tuleneb 2006. aasta tariifimäärusest ning tariifimäärustest 1/2010 ja 8/2010. Lisaks tuleb tõdeda, et hagejate 20. juunil 2020 esitatud kaebus ei kuulu määruse 2015/1589 artikli 24 lõike 2 kohaldamisalasse. Neil asjaoludel ei olnud komisjon kohustatud eespool nimetatud abimeetmeid kontrollima. Järelikult see, et ta ei ole nende abimeetmete kohta otsust teinud, ei saa kujutada endast kaebeõigusest ilmajätmist, mis võiks tekitada õigusliku lünga. See on nii seda enam, et nagu on märgitud eespool punktides 29 ja 30, võivad hagejad pöörduda asjaomase liikmesriigi kohtusse, et nõuda riigile selle eest, et ta keeldub teatamast kaebuse esemeks olevatest meetmetest, sanktsiooni määramist, eeldusel et need kohtud tuvastavad, et meetmed tuleb kvalifitseerida uueks riigiabiks.
- 52 Sellega seoses tuleb esile tuua, et ELTL artikli 108 lõike 3 viimases lauses sätestatud abikavade rakendamise keelul on vahetu õigusmõju. Selles sättes ette nähtud rakendamise keelu kohe kohaldatav laad laieneb igale abile, mis on rakendatud ilma teatamata (vt 21. novembri 2013. aasta kohtuotsus *Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755*, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks peavad liikmesriigi asutused omal algatusel tagasi nõudma igasuguse ebaseaduslikult antud abi (5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus *Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172*, punkt 92).
- 53 Arvestades selget õiguslikku raamistikku, mis puudutab ilma eelneva teatamiseta antud uut riigiabi, ning asjaolu, et liidu õigusest ei tulene olemasolevatele ja potentsiaalsetele abisaajatele subjektiivset õigust saada liikmesriigilt abi, kui liikmesriik ei ole sellest teatanud, ei saa õiguskindluse põhimõtet rikkuda ka see, et komisjon ei tee otsust sellise ebaseadusliku abi kokkusobivuse kohta.
- 54 Eeltoodut arvestades tuleb kolmas väide tagasi lükata ja lõppkokkuvõttes jätta hagi tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

- 55 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hagejad on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb vastavalt komisjoni nõudele kohtukulud neilt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kaheksas koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud välja Solar Electric Holdingult, Solar Electric Guyane'ilt, Solar Electric Martinique'ilt ja Société de production d'énergies renouvelables'lt.**

Svenningsen

Barents

Laitenberger

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 10. novembril 2021 Luxembourgis.

Allkirjad